

Martina
Preissová

Jak
jsem
NEBYLA
NA
LVECH
a jiné příběhy

Jak jsem nebyla na Lvech a jiné příhody

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Martina Preissová
Jak jsem nebyla na Lvech a jiné příhody – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Jak jsem
nebyla
na Vech
a jiné
příhody

Martina Preissová

Obsah

Zebra	7
Pan F. a koňské žíně	13
Maminko, hýbej se!	21
Režisér M. a jeho svět	27
Kolonový duet	33
Pohovor	37
Dovolená	45
Hasičům se nemává	51
Toužím?	59
Jatka	65
Ženy mých malých mužů	73
Moje degustace začala archivem	79
Okna	87
Objetí pana S.	93
Letuška	99
Jak jsem nebyla na Lvech	107
Jiříčky	113
Potkala jsem zrcadlo	119
Smutný muž	127
Jak nastartovat parní válec	133
Zpráva, která zmizela mezi křídly racků	141
Teta Lojzka to uměla	149
Děda byl básník	157
Umřel a může za to rak	165
Pomohla mi Marie	171
Pochvaly	179
Poslední	185

zebra

Je mi čtyřicet tři let, jsem herečka, mám manžela, už deset let ho mám, a mám děti, dva kluky. A mám psa. O tom se nechci moc rozepisovat. Pořádili jsme si ho s mužem jako dva mladí, nezávislí umělci v době, kdy jsme se cítili osamoceni. A starat se jeden o druhého nám přišlo nedostačující. Ostatně všechny páry ze světa šoubyznysu se tehdy hojně fotily se svými psími mazlíčky nebo dětmi a nám se zdálo, že stran venčení, krmení a nočních mejdanů v bytě bude pes výhodnější než děti. Netušili jsme, že pes, kterého jsme si tehdy tak romanticky vyzvedli jako malilinkaté štěňátko v útulku okresního městečka, tady bude i teď, když už máme dvě děti, večírky nepořádáme, ze starání se o cokoli jsme unavení a jediné naše přání je být každý aspoň chvílku sám.

U nás v práci... ano, říkám tomu tak, je to práce! Řeči o uměleckém poslání, kulturní službě národu, splněném snu atd. nevy-pouštím z pusu od doby, kdy jsem pochopila, že to tak vnímám pouze já. Tak tedy u nás v práci finišujeme k premiéře. Pro nez-nalé zákulisního života je to něco jako třeba půlka měsíce ve firmě, kdy šéf s příslušným oddělením musí odevzdat návrhy mezd. Nebo když v čokoládovně vrcholí v červnu výroba vánoč-ních figurek. Nebo když se architektonický ateliér přihlásí na po-slední chvíli do soutěže s návrhem na veřejné WC na náměstí Tomáše Garrigua Masaryka, a je těsně před uzávěrkou přihlá-šek. Tady je podobnost s divadlem asi největší. Široká veřejnost naprosto neomylně ví, jak by ty dotyčné záchodky měly vypadat či nevypadat, ale do výběrka se nikdo z ní nepřihlásí.

No. Takže si tak sedím v maskérně a poslouchám strasti kolegyň o tom, jak se levné silonky, které nás naše instituce kvůli šetření nutí nosit na jevišti, rolují až ke kotníkům, nohy nestahují a celkově vy-padají mrtvolně bledě. Jednoduše našim nohám nelichotí. Je mi to v tuto chvíli jedno. Mé tělo výtvarník i přes mé výhrady zahalil do naprosto rudého overalu s kukličkou přes hlavu. Vypadám jako o čtyřicet kilo těžší Martina Sáblíková a na můj dotaz, jestli mi to sluší, mi kostýmní výtvarnice (která žije ve fázi „staráme se sami o sebe a o psa“) sdělila: „Nesluší, ale to já právě potřebuju!“

Nanáším si na tvář poslední nános pudru a druhou rukou vy-tahuju z kapsy županu mobil. Už vím, kdo volá. Je čas domácích

úloh. Odevzdaně ho přikládám na ucho a poslouchám mého jinak naprosto skvělého manžela. Náhle maskérna ztichne, jako by chtěla dát prostor očekávanému výbuchu, a já už jen poslouchám sama sebe, jak řvu: „Já jsem herečka! Za dva dny mám premiéru, sedím v maskérně, nááááramně mi to sluší, musím se ještě naučit plazení v molitanu a ty se mě ptáš, jestli má zebra pruhovaný uši? Na mě se pozítří bude dívat osm set lidí! Nechci ne tebe hystericky křičet, takže to radši položím, a vy si to vyhledejte v knihovně v obýváku. Horní police, šestá kniha zprava, Brehmův atlas zvířet, oddíl Afričtí lichokopytníci. Miluju tě.“

Maskérna začala opět žít vlastním životem a já šťastná, že mám samostatného a šikovného manžela, který mě v předpremiérovém čase nezatěžuje zbytečnými dotazy, šla na WC, vykouřila tajně pět cigaret a rozpitou řasenku setřela levným toaletním papírem, kterým nás naše instituce v rámci šetření zásobuje podobně vydatně jako levnými silonkami.

Pan F.

a koňské žíně

Jsem herečka, je mi čtyřicet tři let a už od chvíle, kdy si uvědomuji svoji existenci, čekám na okamžik, který jsem právě včera prožila.

Musím se vrátit do doby, kdy jsem ještě nebyla na světě, do časů, kdy se ani můj tatínek neznal s mojí maminkou, dokonce do jeho období zrání. Celý život miloval koně. Chlív na venkově u prababičky Hedviky mu byl druhým domovem, hnůj mu voněl jako mýdlo a touha stát se veterinářem nebo zootechnikem byla jeho každodenním pohonem. Narodil se však do rodiny akademického malíře, sic s venkovskými předky, ale umělce obklopujícího se vším krásným a žijícího v bytě provoněném fermeží a olejovými barvami. Očekávalo se tedy, že si jeho nejstarší syn vybere

ke studiu obor, který bude na hony vzdálený venkovu a koňským žíním.

A tak se i stalo. Málokdo se rozhoduje uprostřed puberty mezi hnojem a houslemi. A myslím, že málokdo se rozhodne pro housle. Můj tatínek ano. Rozhodl se nastoupit na konzervatoř v Kroměříži jako student hry na housle. Svého koníčka pověsil na hřebík a jeho život zaplnily noty, hudba, noví spolužáci, učitelé a svoboda. Jedině žíně na smyčci mu připomínaly, že něco opustil, aniž by věděl, že ho život již brzy překvapí a k žíním vrátí. Byl daleko od domova a obklopen přáteli, bohémy, jak je často nazývala babička Otílie. (Otílii nepatřičnou čárku nad í ve jméne způsobil pan farář, kterému buď ujelo pero anebo, jak s oblibou říkala, nebyl „ve formě“.) Tatínek žil svůj život tempem, jaké určovala umělecká škola.

Do cesty se mu ale připltl spolužák, který, aniž by to tenkrát tušil, sehrál v jeho životě zásadní roli. Nikdy více se už nesetkali. Jméno tohoto muže (říkejme mu Pan F.) se ale v naší rodině skloňovalo až do tatínkovy smrti a ještě dvacet let poté, dokud nezemřela babička Otílie. Pan F. byl o něco starší, tudíž zkušenější, a jednoho dne nabídl mému, tehdy ještě neploletému tatínkovi, jestli by si spolu s ním a dalšími muzikanty nechtěl vydělat nějakou korunu hraním v baru. Můj tatínek na to kývl, této akce se zúčastnil, celá záležitost se dostala k uším pana ředitele a účastníci tohoto nepovoleného kšeftíku byli okamžitě vyloučeni ze studií. A tady nastává ona osudná křižovatka, kvůli které se

jméno pana F. nikdy nepřestávalo přetřásat, kdykoli přišla řeč na tatínkovu kariéru. Kdyby ho spravedlivě vyloučili ze studia spolu s ním, myslím, že by tomu tak nebylo. On však ve škole zůstal, a dokonce zamířil na vysokou školu. Stal se z něj uznávaný umělec, kdežto z mého tatínka provinční učitel houslí v příhraničním městě. Pana F. jsme v drahém smokingu vídali na televizní obrazovce po boku slavných zpěvaček ve flitrových šatech. Tatínek nikdy nehnul ani brvou, a ignoroval dokonce mamčinu upozornění, kam to Pan F. dotáhl a jak se mu vede. Mlčel a do rytmu si poťukával o desku stolu.

Když tatínek umřel, hodně brzy a hodně udřený, protože se vrátil ke svému dětskému snu a začal místo učení houslí chovat domácí zvířata ve velkém, babiččina a mamčiná nesnášenlivost vůči existenci pana F., kdykoli se objevil na obrazovce nebo v novinách, se stupňovala. Já začala studovat uměleckou školu a babička Otílie nepřestávala injektovat mé podvědomí invektivami a otázkami, které jednou, až se jako herečka dopracuji k pražskému angažmá a pana F. potkám třeba na chodbě v televizi, vysypu z rukávu. Podrobím jej konfrontaci a vyličím mu, jak fatálně ovlivnil život mého otce a jak se podepsal na jeho konci. Doufala také, že mi pan F. konečně odpoví na otázku, na kterou obě ženy velmi často hledaly odpověď: „Proč nebyl vyhozen z konzervatoře i on?!“ Já už si na tu otázku dávno odpověděla. Vím, jak těžko a nerada se škola vzdává svých talentovaných stu-

dentů, a vím, jak lehko se nad takovým, o kterém se již za studií ví, že jeho pobyt na škole má smysl, přivírá jedno nebo obě oči.

A já dvacet pět let po smrti svého tatínka a půl roku po smrti babičky stojím jednoho dne na chodbě Českého rozhlasu, bavím se s kolegou hercem a vtom k nám zamíří elegantní starší pán. Je mi představen. Pan F. Předemnou stál pan F. Vnitřní drama se mi jistě zračilo i ve tváři, takže kolega znejistěl a pan F. se mi dlouze zadíval do očí. Řekla jsem si v duchu: „Teď, anebo nikdy! Otúlie měla pravdu. Já ho potkala a musím...“ Skočila jsem tedy svému kolegovi do řeči a mé jméno, které již vyslovoval, jsem přehlušila tím za svobodna. Hluboce jsem pohlédla do jeho očí. Pan F. najednou přestal odcházet, zastavil se a ještě asi třikrát zopakoval mé příjmení, a dokonce ho i převedl do rodu mužského. Když uslyšel od mého kolegy, že pocházím ze Znojma, vykřikl z ničeho nic jméno mého otce. S úsměvem na rtech člověka, který objevil něco už dávno zapomenutého, zahlaholil na celou chodbu:

„Máte s ním něco společného?“

„Je to můj otec, jsem jeho dcera,“ doplnila jsem pro jistotu, i když první půlka věty by úplně stačila.

„No vidím, ty oči!“ usmál se a hned doplnil něco o letech, po která se neviděli. „Jak se mu daří?“ dodal a já cítila, že jde o otázku nikoli zásadní, ale nabízející se. Co taky na chodbě rozhlasu, když nemáte moc času, řešit s dospělou dcerou svého dávného pubertálního kamaráda.

„Je po smrti, zemřel před pětadvaceti lety na rakovinu,“ řekla jsem ostře a čekala, že tato informace celé naše setkání zlidští. Že se možná rozejdeme s příslibem setkání, abychom si vzájemně vyplnili bílá místa našich map. Místo toho se pan F. v elegantním kabátě jen pootočil a už na odchodu se s lehkým potřásáním hlavou udeřil dlaní do stehů a řekl: „Von byl vždycky smolař!“

Vzdaloval se dlouhou chodbou, měnil se v černou siluetu a já na místo, kde před chvílí stál, jen zírala a mlčela. Mlčela jsem si v duchu o tom, jak si něco celý život představuji, celý život si slibuji, že až ten okamžik nastane, budu připravená... A nic. Prostě nic. Stála jsem tam tiše, zahalená do zloby babičky Otílie, a přála si sesbírat všechny genetické předpoklady k zachování klidu a míru, které do mne zasel můj otec. Nic z toho, co jsem v tento okamžik měla udělat, se mi nepovedlo, na nic z toho, co chtěla vědět moje babička, jsem se nezeptala.

Otočila jsem se na podpatku a kráčela k výtahu. Usmála jsem se na sebe do zrcadla, pohladila se po tváři, přejela prstem po obočí, které podle babiččinyh slov mám po tátovi, a slíbila si, že na otázky, které jsem dnes nevyslovila, už nikdy nebudu hledat odpovědi. Nechám to na nich. Oni si to v nebi mezi sebou vyřídí, a kdyby se tam náhodou nepotkali, nebylo to pro náš život pozemský nijak důležité. Minimálně ne pro pana F.